

Klímaadaptáció – Eredmények és tapasztalatok egy transznacionális projekt kapcsán

Földi Zsuzsa – Uzzoli Annamária
MTA KRTK RKI

Az utóbbi évek tudományos eredményei alapján megállapítható, hogy a Kárpát-medencében tipikus éghajlati jelenségek léteznek a klímaváltozással összefüggésben. Általános tendencia a szélsőséges – egyúttal káreseményekkel együtt járó – időjárási helyzetek gyakoriságának növekedése. Mind a szakmai, mind a tudományos, mind a döntéshozatali szinten egyre inkább aktuális feladat a társadalom klímaváltozással kapcsolatos tudásának, klímaadaptációs képességének és természeti veszélyhelyzetekre való felkészültségének megismerése és javítása. Mindezekkel összefüggésben az Európai Unió Délkelet-európai Transznacionális Együttműködési Programjának (SEE) keretében egy nemzetközi projekt indult a régióban 2012-ben, amelynek alapvető célja egységes módszer és gyakorlat kialakítása a szélsőséges időjárás okozta természeti katasztrófák kockázatának elemzésére és kezelésére, a lakosság kellő felkészítésére. Ez az ún. SEERISK stratégiai jelentőségű projekt több partnerország (Ausztria, Bosznia és Hercegovina, Bulgária, Horvátország, Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia) részvételével valósul meg.

Hat mintaterületen került sor a lakosság, a döntéshozók, ill. a helyi intézményrendszer veszélyhelyzeti felkészültségének társadalomtudományi vizsgálatára 2013-ban (pl. kérdőíves felmérés, fejlesztési dokumentumok elemzése, félig strukturált interjúk készítése, gap-analízis). A helyi közösségekben végrehajtott vizsgálatok önmagukban is rendszerező értékűek voltak és számos tanulsággal szolgáltak, ráadásul vizsgálati alapot jelentettek a projekt egészére vonatkozó nemzetközi összehasonlítóhoz. A tanulmány célja tehát a kutatási tapasztalatok és eredmények bemutatása, fókuszálva a beavatkozást igénylő problémákra és hiányosságokra, valamint a szakpolitikai döntéshozatalt elősegítő javaslatokra.

Az azonos módszertannal lebonyolított empirikus vizsgálatok legfontosabb eredményei a következők. A helyi lakosság nem egyértelműen képes eldönteni, hogy bizonyos természeti veszélyhelyzet milyen mértékben veszélyeztető tényezők. A tájékozottság szintjétől és a jövedelmi helyzettől függ a helyi társadalom klímaadaptációs képessége. A helyi lakosság felkészültségét jelentősen befolyásolja adott település felelős szervezeteinek tevékenysége. A klímaváltozás helyi adaptációs igénye fokozatosan épül be a helyi fejlesztési dokumentumokba. Az adaptációs témakörrel a nemzeti klímastratégiák is csak az elmúlt években kezdtek el foglalkozni, ugyanakkor az EU 2014-2020 időszak fejlesztési prioritásainak ismeretében a téma iránti fokozódó érdeklődés várható szakpolitikai és gyakorlati szinten is.

A tanulmány az EU támogatásával „*Közös kockázatbecslés és felkészülés a Duna makrorégióban*” (SEE/C/0002/2.2/X SEERISK) nemzetközi projekt keretében készült el; <http://www.seeriskproject.eu>.

Kulcsszavak: klímaváltozás, klímaadaptáció, gap-analízis, SEERISK, Közép- ésDélkelet-Európa